

พ ร ะ อ ร หั น ต์ ตู ม

ดูก่อนเธอผู้เห็นภัยในวัฏสงสารทั้งหลาย เมื่อเธอได้มี
การพบปะกันในระหว่างสองรูปแล้ว สิ่งที่คุณควรประพฤติ
ต่อกันมีอยู่สองสถานคือควรกล่าววาจาที่เกี่ยวกับธรรมะอย่างหนึ่ง
และเมื่อไม่มีอะไรต้องกล่าวเธอพึงเป็นผู้หนึ่งเสีย

พระอรหันต์ตู่่ม

๔๕๖

ความสงบของใจ เป็นทางมาแห่งความสุขที่มนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาซึ่งเราสามารถสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวของเราได้โดยไม่ต้องไปอิงอาศัยวัตถุภายนอก เพราะความสุขที่แท้จริงเริ่มต้นที่จิตใจ เมื่อใจเราสงบหยุดนิ่งความสุขก็จะพร่างพรูขึ้นมา ยิ่งทำให้หยุดนิ่งได้มากและนานเท่าไร ความสุขสมหวังในชีวิตจะยิ่งมีเพิ่มมากขึ้นไปเท่านั้น แล้วความสุขจะนำพาเราให้เข้าไปถึงพระรัตนตรัยภายใน ถึงตอนนั้น เราจะมีความสุขอย่างเต็มที่ สุขอย่างสมบูรณ์แท้จริง จะอยู่ในอิริยาบถไหน หรือปฏิบัติภารกิจอันใด ก็จะมีความสุขเป็นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นให้หมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่งกัน

มีพระพุทธวจนะเกี่ยวกับเรื่องวาจา สัมผัสปลาทูว่า

“ดูก่อนเธอผู้เห็นภัยในวัฏสงสารทั้งหลาย เมื่อเธอได้มีการพบปะกันในระหว่างสองรูปแล้ว สิ่งที่คุณควรประพฤติต่อกันมีอยู่สองสถานคือ ควรกล่าววาจาที่เกี่ยวกับธรรมะอย่างหนึ่ง และเมื่อไม่มีอะไรต้องกล่าวเธอพึงเป็นผู้นิ่งเสีย”

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นโลกวิทูรู้แจ้งโลก ทรงตรัสเตือนพวกเราทั้งหลายให้ระมัดระวังในเรื่องการใช้วาจาว่า ธรรมดาการอยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต้องมีการพูดคุยกัน แต่ก่อนคุยกันนั้นควรคิดให้ดีเสียก่อน แล้วเลือกพูดแต่ในสิ่งที่

พระอรหันต์ตม

๔๕๓

เป็นประโยชน์ มีสาระ คุญเรื่องธรรมะ เรื่องที่เป็นอรรถเป็นธรรม ที่จะนำพาชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง คุญกันในเรื่องที่ทั้งผู้พูดและผู้ฟังมีจิตใจสูงขึ้น ถ้าหากว่าไม่มีเรื่องอะไรที่ต้องคุญ เพราะต่างเข้าใจกันดีแล้ว ก็ให้นั่งเสีย เพราะถ้ายังคุญเรื่องยืดยาว เรื่องที่ไม่เป็นเรื่องจะมีตามมา อาจจะเข้าข่ายพูดจาเพื่อเจ้อไป

เกี่ยวกับเรื่องการพูดเพื่อเจ้อนี้ คนส่วนใหญ่มักจะผลอพลั่งพลาดได้ง่าย เพราะบางครั้งเวลาที่เราพูดเล่นกันสนุกสนาน เราก็จะหลุดเกี่ยวกับเรื่องถ้อยคำกันไปพอสมควร เมื่อสนุกได้ที่ ชักติดลม ชวนคุญเรื่องโน้นเรื่องนี้ไปเรื่อย อย่างนี้ฉิวเฉียดอบาย ไม่พ้นล้มพับปลापะ พูดเพื่อเจ้อ ประพฤติทุจริตทางวาจา

ท่านผู้รู้ถึงได้เตือนว่า อย่ากล่าววาทะเพื่อเจ้อ เพราะวาทะประเภทนี้จะทำให้เสียประโยชน์ใหญ่ และทำให้ห่างไกลจากความสุขที่แท้จริงที่จะพึงได้รับ หมายความว่า เวลาเราคุญกันในเรื่องที่ไม่ค่อยจะมีประโยชน์มีสาระอะไร มันทำให้เสียเวลา และเสียการงาน แทนที่งานจะเสร็จเร็วก็กลับล่าช้าออกไป หรือ แทนที่จะเอาเวลามานั่งหลับตาเจริญภาวนา ก็เสียโอกาสดีๆ ไป หรือควรจะได้รับความสุขจากธรรมะปฏิบัติ ก็พลาดจากความสุขที่ยิ่งใหญ่ ได้แค่ความเพลิดเพลิน มันๆ สนุกสนานเฮฮากันไป

คำพูดเพื่อเจ้อตกลงบนชั้นต่างๆ รวมไปถึงการเสกสรร

พระอรหันต์ตู่่ม

๔๕๘

ปั้นแต่งเรื่องไร้สาระต่างๆ ขึ้นมาให้คนเคลิบเคลิ้มตาม เป็นทาง
มาแห่งโมหะความลุ่มหลง ทำให้ใจหมองพราวมัว แต่ถ้าหากว่า
เอาเรื่องที่เกิดขึ้นจริงมาพูด แม้เรื่องนั้นจะดูเหมือนไม่ใช่ธรรม
ไม่ใช่ธรรม เป็นเรื่องเกี่ยวกับโลก แต่เราเอามาประกอบโดยมี
จุดมุ่งหมายที่จะยกขึ้นเป็นอุปมาเปรียบเทียบ เพื่อการแนะนำ
ธรรมะ ให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตหรือการทำงาน อย่างนี้
ไม่เรียกว่าพูดเพื่อเจ้อ ยิ่งถ้าพูดสอดแทรกเรื่องที่รู้จักกันดี
เป็นที่นิยมของคนทั่วไป เอามาเสริมในการบรรยายเพื่อให้เกิด
ความเข้าใจง่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลผลิตนิพพาน
อย่างนี้ยิ่งดี เรียกว่ารู้จักนำมาประยุกต์ใช้ในการพูด มีปฏิภาณดี
ไม่ถือว่าเป็นวาจาเพื่อเจ้อ คือให้ดูที่เจตนาเป็นหลัก

พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงแสดงเกี่ยวกับเรื่องวาจาเพื่อเจ้อ
และแยกแยะให้พระภิกษุได้ศึกษาไว้ในสามัญญผลสูตร โดยตรัส
รวมเป็น ๓๒ กถาด้วยกัน ตั้งแต่พูดในเรื่องของพระราชชา เรื่อง
การรบ เรื่องโจร เรื่องการทำมาหากิน เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
เรื่องความสวยความงาม เรื่องยานพาหนะ เรื่องบุรุษสตรี เด็ก
ชายเด็กหญิง เหล่านี้เป็นต้น เพราะเรื่องเหล่านี้เมื่อกล่าวแล้ว
จะเป็นเหตุให้ธรรมเน้นช้า เสียเวลา ใจฟุ้งซ่าน เมื่อคิดฟุ้งซ่าน
ก็เจริญสมาธิไม่ได้ เมื่อสมาธิหย่อนก็อยากจะทำอะไรที่แปลกๆ

พระอรหันต์ตม

๔๕๕

ยิ่งถ้าไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองก็จะเป็นเหมือนกับพระภิกษุรูปหนึ่งที่มีความคิดผิดเพี้ยนไป

*พระภิกษุรูปนี้ ท่านบวชเข้ามาแล้วก็ไม่ค่อยได้ชวนชววยในการศึกษาพระธรรมวินัย ปล่อยวันคืนให้ล่วงไปกับการพูดคุยนสนทนากัน มีความยินดีในการคลุกคลีด้วยหมู่ชอบเพื่อเจ้าไปเรื่อยไม่ได้ทำชีวิตให้มีสาระแก่นสารแต่ประการใด จนกระทั่งชีวิตอย่างก้าวเข้าสู่วัยชรา ก็ยิ่งคิดมาก ฟุ้งซ่านไปเรื่อยเปื่อย และมีความคิดที่แปลกๆ ว่า คนอื่นเขาบวชกันเข้ามา ที่ได้บรรลุนิพพานก็มีมาก เราบวชมาจนอายุปูนนี้แล้ว ทำไมยังไม่ได้บรรลุนิพพานสักที แต่แทนที่ท่านจะเร่งปฏิบัติธรรมให้หลุดพ้น กลับคิดค้นหาวิธีที่พิลึก ที่จะให้คนเข้าใจว่าท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านมีวิธีการคือ ไปหาตมมาใบหนึ่งเอามาไว้ในกุฏิ เวลาเมื่อญาติโยมมาทักท้วงในตม โยมมาดูที่ในกุฏิมองไม่เห็นท่าน จึงถามสามเณรว่า พระเถระอยู่ไหน สามเณรตอบว่า “ท่านอยู่ในกุฏินั่นแหละ”

ในระหว่างที่ญาติโยมไปสนทนาไต่ถามสามเณร ท่านจึงรีบขึ้นมาจากตม ทำทีว่านั่งเจริญสมาธิภาวนาอยู่บนตม เมื่อสามเณรพาโยมเข้าไปดูอีกที ก็เห็นท่านนั่งอยู่จริงๆ จึงบังเกิด

พระอรหันต์ตู่

๔๖๐

ความอัศจรรย์ใจและเลื่อมใสเป็นอย่างมาก เข้าไปกราบเรียนถามตามที่ตนสงสัยว่า

“ข้าแต่พระเถระเจ้า เมื่อสักครู่นี้ พวกข้าพเจ้าพากันเข้ามาในที่นี้ ไม่เห็นพระเถระอยู่ในกุฏินี้เลย น่าอัศจรรย์แท้ บัดนี้ท่านมานั่งอยู่ตรงนี้ได้อย่างไร” พระเถระกล่าวว่า “เป็นธรรมดาว่า สมณะในศาสนาที่ย่อมทำในสิ่งที่เหนือวิสัยได้ การที่ท่านจะอยู่หรือไป ใครๆ ไม่ควรคิด เพราะวิสัยของสมณะย่อมเหนือการคาดเดาของปุถุชน”

เมื่อญาติโยมฟังแล้วพากันเข้าใจว่า ท่านเป็นผู้มีคุณวิเศษได้บรรลุพระอรหันต์ ตั้งแต่นั้นมาลาภสักการะก็เกิดขึ้น ชื่อเสียงของท่านจึงระบือลือเลื่องไปไกล ศรัทธามหาชนหลั่งไหลมาไม่ขาดสาย แต่เรื่องนี้อยู่ในสายตาของเทวดาที่อยู่ในละแวกนั้น ทวยเทพทั้งหลายเกิดความสลดใจ แม้บางครั้งจะหาโอกาสตักเตือนท่านแต่ก็ไม่สำเร็จ จึงต้องปล่อยให้ท่านเป็นไปตามยถากรรม

ครั้นท่านละโลกก็ไปสู่อบาย เพราะความหมองใจที่มีจนกระทั่งหมดอายุขัย ความฟุ้งซ่านของจิตที่ไม่ได้อบรม ทำให้ท่านเป็นคนเพ้อเจ้อ หลอกลวงผู้อื่น เพียงเพื่อตนจะได้ภาคภูมิใจในความเป็นอรหันต์จอมปลอม จึงกระทำการลงโลกเหมือน

พระอรหันต์ตม

๔๖๑

เล่นกล ก่อให้เกิดโทษใหญ่หลวงตามมา และก่อนที่จะมรณภาพ ท่านไม่มีบุญมาอุปถัมภ์ค้ำจุน ชนกกรรมก็นำท่านไปเกิดในกำเนิด สัตว์นรก ที่มีชื่อเรียกว่า ปหาสนรก ซึ่งเป็นขุมบรืวารที่อยู่ใน อเวจีมหานรก ต้องไปทนทุกข์ทรมานอีกยาวนาน สมแก่กรรม ของตน

จะเห็นได้ว่า เมื่อทำผิดอย่างหนึ่งแล้ว อย่างที่สองที่สาม ก็จะมา เป็นการขยายผลแห่งความชั่ว ที่บางครั้งเจ้าตัว ยังไม่ทันจะรู้สึกด้วยซ้ำไป แต่กว่าจะรู้ตัวก็สายไปเสียแล้ว เพราะอบายเปิดรับอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นตั้งสติให้ดี สติจะเป็น เครื่องช่วยให้เรารู้จักยับยั้งชั่งใจ สติเป็นเครื่องกันกระแสนาป อกุศลที่จรเข้ามาในจิต คนที่ขาดสติมักจะพุดพล่าม พุดตาม อารมณ์ พุดยืดยาวเกินกาล พุดหาสาระแก่นสารไม่ได้ เมื่อพุดโดย ขาดสติและปัญญา วาจาที่พุดออกมาจึงเป็นเหมือนเพชรฆาต ฆ่าตนเอง ยิ่งถาลงมือกระทำ ความชั่วซ้ำอีก โทษยิ่งหนักขึ้นไป ตามลำดับ สมกับเหตุและเจตนา

ฉะนั้น ถ้าเรามีสติ ตัดที่ความคิดจะพิชิตความชั่วได้ คือเราต้องเลิกคิดทันที เมื่อมีความคิดที่ไม่ดีแวบเข้ามา แล้ว เปลี่ยนแปลงความคิดนั้นให้เป็นความคิดในเชิงบวกคิดสร้างสรรค์ ด้วยจิตที่เป็นกุศล ทุกอย่างที่ผ่านมาเข้ามาในชีวิต ทุกประสบการณ์

พระอรหันต์ตู่

๔๖๒

ที่พานพบ มองให้ลึกซึ้ง ให้เห็นถึงส่วนดี มองในแง่ดีให้ออก
แล้วเปลี่ยนทุกอย่างที่เข้ามาให้เป็นบุญให้หมด เป็นธรรมะ เป็น
ความใส ใจเราจะได้ใสบริสุทธิ์ พร้อมกับตั้งใจมั่นที่จะลดละเลิก
บาปอกุศลทุกอย่าง มุ่งหน้าทำแต่ความดีเรื่อยไป ทำให้ผ่องใส
อะไรที่พลาดพลั้งไปก็ให้ลืมมันไป แล้วตั้งต้นใหม่ ทำความดีกัน
ไปจนตลอดอายุขัย

